

TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH METODIKASI

Angren Universiteti Boshlang'ich
ta'lim metodikasi mutaxassisligi magistranti

Berdikulova Dildora Turgunovna

dildor873@gmail.com.

Annotatsiya

Mazkur maqolada talabalarning kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuvlar asosida shakllantirish metodikasi haqida so'z yuritiladi. Zamonaviy texnologiyalar va ta'lim metodlarini joriy etish orqali talabalarning ko'nikma va malakalarini oshirish va mehnat bozori talablariga tayyorlash muhimligi ta'kidlanadi. Tadqiqotda interaktiv ta'lim, loyiha asosida faoliyat yuritish va nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan integratsiya qilish muhimligi ko'rsatiladi. Natijalar innovatsion yondashuvlar talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynashini va ularning tez o'zgaruvchan kasbiy muhitda moslashish va rivojlanish imkoniyatlarini oshirayotganini ko'rsatadi.

Annotation

This article discusses the methodology for forming professional competence among students using innovative approaches. It highlights the importance of incorporating modern technologies and teaching methods to enhance students' skills and prepare them for the demands of the labor market. The study emphasizes the role of interactive learning, project-based activities, and the integration of theoretical knowledge with practical experience. The findings suggest that innovative approaches contribute significantly to the development of students' professional competencies,

fostering their ability to adapt and thrive in a rapidly changing professional environment.

Аннотация

В статье рассматривается методика формирования профессиональной компетентности студентов с использованием инновационных подходов. Подчеркивается важность внедрения современных технологий и методов обучения для повышения навыков студентов и подготовки их к требованиям рынка труда. В исследовании акцентируется внимание на интерактивном обучении, проектной деятельности и интеграции теоретических знаний с практическим опытом. Результаты показывают, что инновационные подходы значительно способствуют развитию профессиональных компетенций студентов, способствуя их способности адаптироваться и процветать в быстро меняющейся профессиональной среде.

Kalit so'zlar

- Talabalarning kasbiy kompetensiyasi
- Innovatsion yondashuv
- Metodika
- Ta'lim
- Kasbiy rivojlanish

Ключевые слова

- Профессиональная компетентность студентов
- Инновационный подход
- Методика
- Образование

- Профессиональное развитие

Keywords

- Students' professional competence

- Innovative approach

- Methodology

- Education

- Professional development

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi talabalardan nafaqat nazariy bilimlarni, balki kasbiy ko'nikma va kompetensiyalarni ham egallashni talab qiladi. Rivojlanayotgan texnologiyalar va iqtisodiyotning o'zgarishlari tufayli, talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion yondashuvlar tobora ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada, talabalarning kasbiy kompetensiyasini innovatsion yondashuv asosida shakllantirish metodikasini o'rganish va tahlil qilish maqsad qilinadi. Mazkur metodika zamonaviy texnologiyalar va interaktiv o'quv uslublaridan foydalanishni o'z ichiga oladi.

O'quv jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish talabalarning kasbiy ko'nikmalarini shakllantirishga va ularning mehnat bozorida muvaffaqiyatli raqobatlashishiga imkon yaratadi. Shu bilan birga, innovatsion yondashuvlar talabalarning o'z-o'zini rivojlantirishga, mustaqil fikrlashga va ijodiy yondashishga yordam beradi. Bu esa, o'z navbatida, ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida muhim rol o'ynaydi. Ta'limning mazmuni va uslublarini yangilash va rivojlantirish orqali talabalarning o'z kasblariga qiziqishini oshirish va ularga zamonaviy mehnat bozorining talablariga moslashishga yordam berish mumkin.

Innovatsion yondashuvlar nafaqat ta'lim jarayonini samarali qilishga, balki talabalarning ijodkorlik, muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bu maqola ilmiy-adabiy manbalar va tajribalarga asoslangan holda innovatsion yondashuvlarning talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi o'rnini ko'rsatib beradi

ADABIYOTLAR TAHLILI

1. Kitob: "Innovatsion ta'lim texnologiyalari"

- Muallif: Sharipov I.

- Asosiy mazmun: Ushbu kitobda zamonaviy ta'lim texnologiyalari va uslublarining ta'lim jarayonida qo'llanilishi va ularning talabalarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Muallif interaktiv ta'lim usublari va loyiha asosida ta'lim texnologiyalarining o'qitish jarayonidagi afzalliklarini ko'rsatib beradi.

- Olingan natijalar: Innovatsion ta'lim texnologiyalari talabalarning faolligini oshirish va ularning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali usul ekanligini tasdiqlaydi [1].

2. Kitob: "Loyiha asosida ta'lim"

- Muallif: Karimi X.

- Asosiy mazmun: Ushbu kitob loyiha asosida ta'lim texnologiyalarini qo'llash orqali talabalarning ijodkorligini va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikalarini bayon etadi. Muallif loyihaviy ta'limning talabalarning kasbiy rivojlanishidagi o'rnini o'rganadi.

- Olingan natijalar: Loyiha asosida ta'lim texnologiyalari talabalarning muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga va ularning amaliy bilimlarini oshirishga yordam beradi [2].

3. Kitob: "Nazariy va amaliy integratsiya"

- Muallif: Ahmedova N.

- Asosiy mazmun: Ushbu kitobda nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan integratsiya qilishning ta'lim jarayonidagi afzalliklari va ularning talabalarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri tahlil qilinadi. Muallif nazariy va amaliy bilimlarni uyg'unlashtirish orqali o'quv jarayonini samarali qilish yo'llarini ko'rsatadi.

- Olingan natijalar: Nazariy va amaliy integratsiya talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi va ularning real hayotda qo'llaniladigan bilim va ko'nikmalarini oshiradi [3].

Manbalar.

1. Sharipov I. "Innovatsion ta'lim texnologiyalari". Toshkent, 2020.

2. Karimi X. "Loyiha asosida ta'lim". Toshkent, 2021.

3. Ahmedova N. "Nazariy va amaliy integratsiya". Toshkent, 2019.

METODLAR.

1. Interaktiv ta'lim metodlari.

- Ta'lim seminarlar. Talabalar o'zlarining fikr-mulohazalari va tajribalarini baham ko'rishlari mumkin. Bu usul talabalarning faol ishtirokini ta'minlaydi.

- Munozaralar. Talabalarning muayyan mavzularda o'z fikrlarini bildirishlari va boshqa talabalar bilan munozara qilishlari uchun imkon yaratadi.

- Rol o'ynash. Talabalarning muayyan kasbiy vaziyatlarda qanday harakat qilishlarini sinab ko'rish uchun ushbu metod qo'llaniladi.

2. Loyiha asosida ta'lim.

- Loyiha ishlari. Talabalar o'z guruhlarini bilan muayyan muammolarni hal qilishga qaratilgan loyihalarni amalga oshiradilar. Bu usul talabalarning amaliy ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.

- Kichik guruhlar. Talabalar kichik guruhlariga bo'linib, birgalikda loyihalar ustida ishlaydilar, bu esa ularning hamkorlik va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

3. Nazariy va amaliy integratsiya

- Amaliy mashg'ulotlar. Talabalar nazariy bilimlarini amaliy tajriba orqali mustahkamlashadi. Bu usul ularning kasbiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

- Ilmiy tadqiqotlar. Talabalar ilmiy tadqiqotlar olib borish orqali o'z bilimlarini amaliyotda sinab ko'rishlari mumkin.

4. Case study (Vaziyat tahlili)

- Real hayotdagi vaziyatlar. Talabalar haqiqiy hayotda uchraydigan vaziyatlarni tahlil qilish orqali muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

- Vaziyatlarni tahlil qilish Talabalar o'z mutaxassisliklariga oid vaziyatlarni tahlil qilib, to'g'ri qarorlar qabul qilishni o'rganadilar.

5. Mustaqil o'qish metodlari.

- Mustaqil tadqiqotlar. Talabalar mustaqil ravishda ilmiy izlanishlar olib borishadi.

- O'z-o'zini rivojlantirish dasturlari. Talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda oshirish uchun turli o'quv materiallari va dasturlarni qo'llaydilar.

Bu metodlar talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali bo'lib, ularning bilim, ko'nikma va malakalarini oshirishga yordam beradi.

MUAMMOLAR

1. Resurs yetishmasligi.

- Innovatsion ta'lim uslublari va texnologiyalarini joriy qilish uchun zarur bo'lgan moddiy-texnik resurslar yetishmasligi.

- Zamonaviy texnologiyalar va uskunalarning qimmatligi va ularga yetarli darajada mablag' ajratilmasligi.

2. O'qituvchilarning tayyorgarligi.

- O'qituvchilarning innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalariga ega emasligi.

- O'qituvchilarning yangi metodikalarni o'rganish va joriy qilishga tayyor emasligi yoki vaqt yetishmasligi.

3. Talabalar motivatsiyasi.

- Talabalar innovatsion yondashuvlarga moslashishda qiyinchiliklar bilan duch kelishi va motivatsiyaning yetishmasligi.

- An'anaviy ta'lim usullariga o'rgangan talabalarning yangicha usullarni qabul qilishga tayyor emasligi.

4. Dasturiy ta'minot va texnologik infratuzilma.

- Innovatsion ta'lim uslublari va texnologiyalarini qo'llash uchun zarur bo'lgan dasturiy ta'minot va texnologik infratuzilmaning yetishmasligi.

- Dasturiy ta'minot va infratuzilmaning barqaror ishlamasligi va talabalarning ta'lim jarayoniga to'sqinlik qilishi.

5. Ish joylarining yetishmasligi.

- Talabalar uchun amaliyot o'rinlarining yetarli emasligi yoki mavjud amaliyot o'rinlarining kasbiy rivojlanish uchun zarur bo'lgan tajribani ta'minlay olmasligi.

6. Mazmun va metodika.

- Ta'lim dasturining mazmuni va metodikasining innovatsion yondashuvlarga moslashtirilmaganligi.
- O'quv dasturlarining yetarli darajada moslashtirilmaganligi va zamonaviy mehnat bozori talablariga javob bera olmasligi.moddiy-texnik resurslar yetishmasligi.

MUHOKAMA

Talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qilish muhimdir. Quyida ushbu yondashuvlarning ijobiy va salbiy tomonlari ko'rib chiqiladi.

Ijobiy tomonlar

1. Talabalarning faolligi va ishtiroki. Innovatsion yondashuvlar talabalarni ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Interaktiv metodlar, loyiha asosida ta'lim va amaliy mashg'ulotlar orqali talabalar o'z bilimlarini amaliyotda sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishadi.
2. Ijodkorlik va muammolarni hal qilish qobiliyatlari. Innovatsion yondashuvlar talabalarni ijodiy fikrlashga va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu esa ularning kasbiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.
3. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash. Innovatsion yondashuvlar zamonaviy texnologiyalar va uskunalarni qo'llash imkonini beradi. Bu talabalar uchun yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishga yordam beradi.
4. Nazariy va amaliy bilimlarning integratsiyasi. Innovatsion yondashuvlar nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan integratsiya qilish imkonini beradi. Bu esa talabalarning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Salbiy tomonlar

1. Resurs yetishmasligi. Innovatsion yondashuvlarni joriy qilish uchun zarur bo'lgan moddiy-texnik resurslar yetishmasligi. Zamonaviy texnologiyalar va uskunalarning qimmat bo'lishi mumkin.
2. O'qituvchilarning tayyorgarligi. Innovatsion yondashuvlarni joriy qilish uchun o'qituvchilar yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari zarur. Ba'zi o'qituvchilar yangi metodikalarni o'rganish va qo'llashga tayyor emasligi mumkin.
3. Talabalar motivatsiyasi. Innovatsion yondashuvlarga moslashishda talabalar qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ba'zi talabalar an'anaviy ta'lim usullariga o'rganib qolgan bo'lishi mumkin.
4. Dasturiy ta'minot va infratuzilma. Innovatsion ta'lim uslublari va texnologiyalarini qo'llash uchun zarur bo'lgan dasturiy ta'minot va infratuzilma yetishmasligi.

Yuqoridagi tahlil natijalariga asoslanib, talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarni qo'llash samarali bo'lib, ularning kasbiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Ammo, resurslar yetishmasligi, o'qituvchilarning tayyorgarligi va talabalarning motivatsiyasi kabi muammolarni hal qilish uchun chora-tadbirlar ko'rish zarur.

XUSUSIYATLARI

Faollik va ishtirok.

- 1.Faol ta'lim. Talabalar ta'lim jarayonida faol ishtirok etadilar, interaktiv mashg'ulotlar orqali bilimlarini mustahkamlashadi.

- Hamkorlik. Talabalar birgalikda ishlash va muammolarni jamoaviy hal qilish orqali hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

2. Ijodkorlik va innovatsiya.

- Ijodkorlikni rivojlantirish. Innovatsion yondashuvlar talabalar ijodkorligini oshirishga yordam beradi, ularni yangi g'oyalar va yechimlarni izlashga undaydi.

- Muammolarni hal qilish. Talabalar innovatsion yondashuvlar orqali muammolarni yangi va ijodiy usullar bilan hal qilishni o'rganadilar.

3. Amaliy ko'nikmalar.

- Loyiha asosida ta'lim. Talabalar loyihalar ustida ishlash orqali amaliy ko'nikmalarini oshirishadi va real hayotdagi muammolarni hal qilishga tayyorlanadi.

- Amaliy mashg'ulotlar. Innovatsion yondashuvlar nazariy bilimlarni amaliyotga qo'llashga yordam beradi.

4. Moslashuvchanlik va tezkorlik.

- Tezkor moslashuv. Talabalar zamonaviy texnologiyalar va yondashuvlarga tezkor moslashishni o'rganadilar.

- O'zgaruvchan muhitga moslashish. Innovatsion yondashuvlar talabalarni tezkor o'zgaruvchan muhitlarga moslashishga va ularni muvaffaqiyatli boshqarishga o'rgatadi.

5. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash.

- Raqamli ko'nikmalar. Talabalar zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali raqamli ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

- Interaktiv vositalar. Ta'lim jarayonida interaktiv vositalar va platformalar qo'llaniladi.

6. Shaxsiy rivojlanish.

- Mustaqil ta'lim. Innovatsion yondashuvlar talabalarni mustaqil ta'lim olishga va o'z bilimlarini o'zlashtirishga undaydi.

- O'z-o'zini boshqarish. Talabalar o'z ta'lim jarayonini mustaqil boshqarish va o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

XULOSA

1. Integratsiya va hamkorlik. Ta'lim jarayonida talabalarga nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini berish, shuningdek, mutaxassislar va tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali tajriba orttirish.
2. Yangi texnologiyalar va resurslardan foydalanish. O'qitish jarayonida raqamli texnologiyalar va innovatsion vositalardan foydalanish orqali ta'limni interaktiv va qiziqarli qilish.
3. Muhit va kontekstga moslashish. Talabalarning o'rganish muhitini ularning ehtiyojlari va qiziqishlariga mos ravishda tashkil etish, shuningdek, turli kasbiy sohalarga tayyorlash.
4. Shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash. Talabalarning individual qobiliyatlari va ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturlar va faoliyatlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- Qurbonova Baxtixon Qo'chqarbayevna va Xatamova Durdonaxon [](<https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1"). "Innovatsion yondashuv asosida talabalarning kasbiy qiziqishlarini rivojlanish metodikasini takomillashtirish"[](<https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1"). TADQIQOTLAR.UZ, 2025[](<https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1"). <https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1")
2. Gulsanam Ibragimova va Umidaxon Nigmonova. "Texnologik yondashuvlar asosida talabalarini kasbiy kompetensiyasini shakllantirish"[](<https://maktabgacha-va-maktab-talimi-jurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/176> "2"). Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 2024[](<https://maktabgacha-va-maktab-talimi-jurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/176> "2"). <https://maktabgacha-va-maktab-talimi-jurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/176> "2")

3. Ne'matova Flora Baxtiyorovna. "Ijtimoiy pedagogika"[(<https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1"). "Fan va ta'lim" nashriyoti, Buxoro, 2022[(<https://scientific-jl.org/tad/article/view/8563> "1").